

Matt 5:17-37

From och ändå elak?

Hur går det ihop? En troende deltar så ofta som möjligt i mässan och tar emot kommunionen nästan dagligen. Han lyssnar till alla (fromma) föredrag i församlingen och deltar i reträtthelger. Om man frågade honom skulle han säga att han var varmt troende och älskade kyrkan. Ändå betar sig just denna människa ytterst elakt mot andra. Och det inte bara några enstaka gånger utan jämt. Hur går det ihop? Har det kristna budskapet som hon har hört och tagit emot under många år, inte lämnat några djupare spår? Har det hela varit som att hålla vatten på en gås? Är sakramentets förvandlande kraft så ringa?

Om den ryske författaren Leo Tolstoj berättas något liknande. Han gick igenom en djup omvändelse. En vacker dag begrep han att evangeliet var sant. Och den insikten var så stark att han gjorde upp med sitt tidigare liv. Tolstoj började predika fred, krävde att människan

skulle ödmjuka sig och överge sin förmätenhet. Han ville tillbaka till det ”naturliga” livet och skissade en plan för en stat med bergspredikan som värdegrund. Samtidigt skedde något galet med Tolstoi. Efter sin omvändelse började han bli elak, ja till och med våldsam mot sin hustru.

Var Tolstoi eller den ovan beskrivne troende en hycklare? Vid första ögonkastet ja. Men detta snabba omdöme är kanske för ytligt. Det händer i själva verket att en människa kan vara en brinnande from samtidigt som hon beter sig som en tyrann eller ett äckel. Vad står bakom denna motsägelse? Är det som med Tolstoi? Efter att ha lärt känna Gud greps han av rädsla: Hur kan jag bestå inför denna Gud? Denna rädsla försökte han dämpa genom moralisk perfektionism och gjorde i fortsättningen exakt det han egentligen ville undvika. Fredspredikanten blev samtidigt en våldsverkare.

Om just denna olycksaliga förvrängning handlar dagens evangelium, och om hur vi kan undvika den. Om någon vill komma in i himmelriket på grund av sin rättfärdighet, om någon alltså vill bestå inför Gud, måste hans rättfärdighet

överträffa de skriftlärdas och fariséernas. Men hur ser den här rättfärdigheten konkret ut?

Låt oss titta närmare på ett exempel. I ordet om äktenskapet talar Jesus om relationen mellan könen och den äktenskapliga gemenskapen mellan man och kvinna. Båda är fundamentala för människan och som allt det fundamentala känsligt. Därför har egentligen alla religioner och kulturer omgärdat kroppsligheten och partnerskapet med en ordning. En ordning baserad på erfarenheter av hur människans kroppsliga drifter kan spåra ur och förstöra andra människor. Också Gamla testamentet har formulerat en sådan ordning som tillät skilsmässa.

Jesus kommenterar nu just den gällande ordningen: ”Ni har hört att det blev sagt till fäderna: *Du skall inte bryta äktenskap*. Men jag säger er: den som ser på en kvinna med åtrå har redan i sitt hjärta brutit hennes äktenskap.” Några kanske blir skräckslagna när de hör dessa ord. Vad gör Jesus här? Upprättar han en moral som ingen kan leva upp till? Jesus ställer inte bara lagen på sin spets utan följer den ad absurdum. Om en begärlig blick räcker för att

begå äktenskapsbrott, vem har då inte gjort det någon gång i sitt liv? Vill du vara rättfärdig inför Gud genom hårda lagar som du ålägger dig själv, kan du med detsamma riva ut ditt öga och kasta det eller hugga av en annan kroppsdel för att i förväg utrota det som kan ge dig tillfälle att synda. Vill människan bli god genom att uppfylla lagar kan hon lika gärna ägna sig åt denna grymma stympning. Man kan helt enkelt inte bli god av denna slags lydnad mot lagen.

Vad ska vi göra istället? Svaret är enkelt. Men vi finner det inte förrän vi har upptäckt till vem Jesus vänder sig i bergspredikan. Han vänder sig till dem som är fascinerade av hans predikan och berörda, ja omskakade av hans gärningar. Orden gäller dem som redan följer honom eftersom de anar att den Gud Jesus förkunnar verkligen vill det goda för dem. Kort och gott, Jesus talar till dem som har börjat lita på Gud igen.

Att lita på Gud betyder att inte längre behöva vara rädd. Rädd för att jag kommer till korta i livet om jag inte får allt det vackra och eftersträvansvärda som finns. Gud är den som förunnar mig det goda. Det kan bevara mig från att andfått jakta efter ting och känslor och

upplevelser. Tilliten till den gode Guden bryter med det ständiga kretsandet kring mig själv och mina begär. Det som ingen lag kan reglera är kärleken när den är som vackrast: när en människa gläder sig av hela sitt hjärta över en annan människas skönhet, attraktion och det förtrollande hos henne. När han förmår glädja sig åt den andra utan att vilja uppsluka eller äga henne han åtrår.

Det är bergspredikans ”moral”: Människan kan bara vara god om hon har frid i sitt hjärta, frid som kommer från tilliten till Gud.

Dominik Terstriep s.j.